

“...ดนตรีไทยนี้เล่นแล้วติดจริงๆ สบโอกาสเมื่อไรก็ต้องไปฟัง
แต่ก่อนอธิบายได้ว่าชอบเพราะชาตินิยม
หลังๆ นี้ชอบเพราะฟังแล้วสนุกสนานตื่นเต้น มีทูกรส...”

พระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เรื่อง “เหตุใดข้าพเจ้าจึงชอบดนตรีไทย” พ.ศ. ๒๕๑๘

ทรงดนตรีคีตการสานสี่ปชาติ

พระอัจฉริยภาพด้านดนตรี

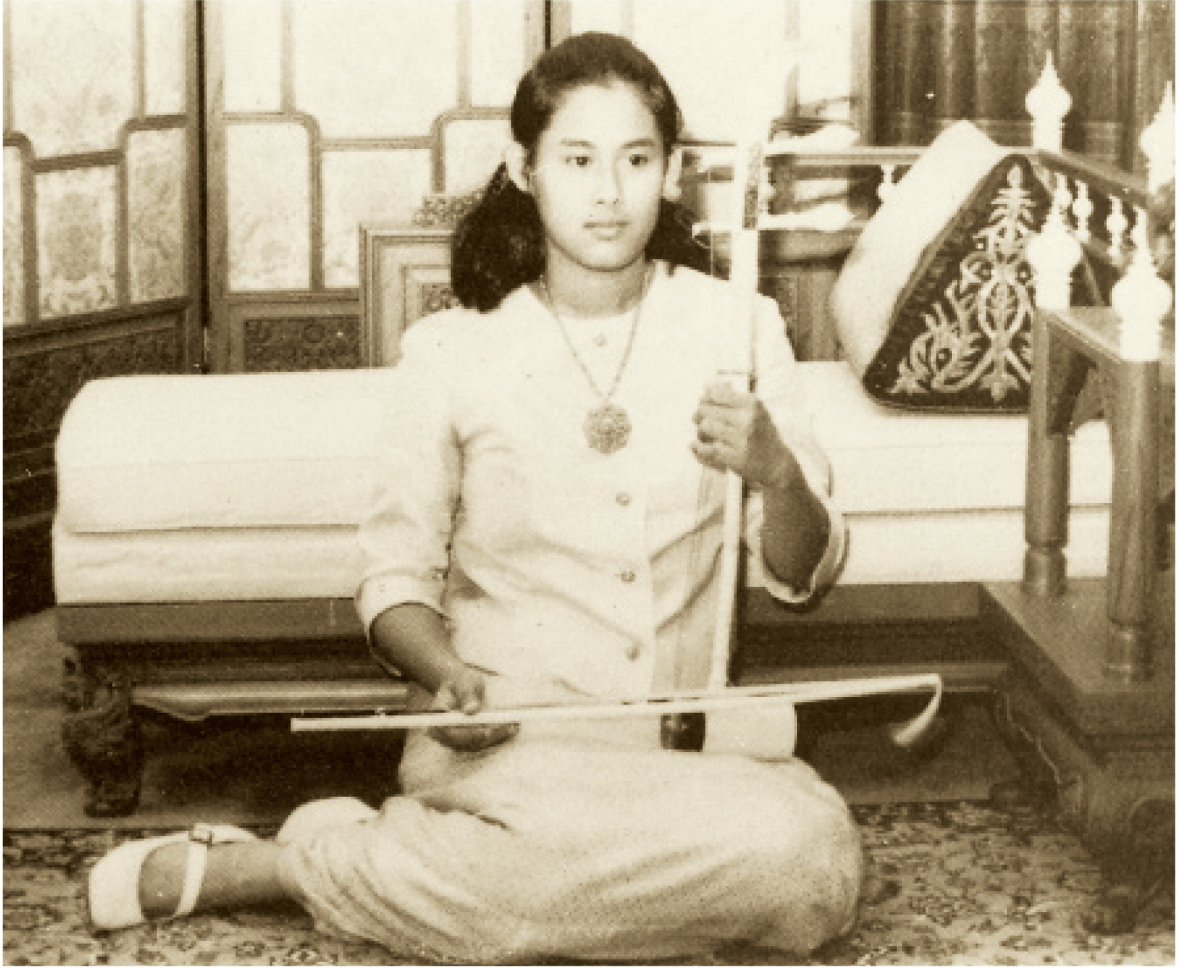
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์หลายสาขา ทั้งวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย เป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่าว่าพระองค์ทรงใฝ่พระราชหฤทัยในการทำนุบำรุง สืบสาน เผยแพร่วัฒนธรรมการดนตรีของชาติไทยให้เป็นที่รู้จักแก่นานาอารยประเทศ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระราชหฤทัยในศิลปะการดนตรีไทยมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ได้ทรงศึกษาทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติจากครูผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทยหลายท่าน แม้เมื่อครั้งทรงศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ได้ทรงทอดทิ้ง ทรงมีผลงานพระราชนิพนธ์ บทขับร้องเพลงไทยไว้เป็นจำนวนมาก มีพระราชวินิจฉัยเกี่ยวกับดนตรีไทยพระราชทานแก่ศิลปินดนตรีไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับแก้ปัญหและพัฒนาดนตรีไทยมาโดยตลอด

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงคุ้นเคยกับเสียงดนตรีไทยมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ นับแต่วันเสด็จพระราชสมภพ ในการพระราชพิธีสมโภชต่างๆ เช่น เมื่อพระชันษาครบ ๓ วัน หรือพระราชพิธีสมโภชเดือน ขึ้นพระอู่ ก็มีวงดนตรีไทยประโคมประกอบในพิธีทุกครั้งไป ตามโบราณราชประเพณี พระพี่เลี้ยงกล่อมพระบรรทมก็ร้องเพลงกล่อมเด็กหรือเพลงไทยง่ายๆ ถวาย ครั้งทรงเจริญพระชันษา ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปในการพระราชพิธีต่างๆ หลายงาน มีวงดนตรีหรือแตร สังข์ บัณเฑาะว์ บรรเลงประกอบในพิธี

ก่อนที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะตัดสินพระทัยเลือกฝึกดนตรีไทยนั้น เป็นเวลาที่เพลงไทยประเภทลูกทุ่งกำลังเฟื่องฟู ทรงติดตามฟังและทรงโปรดเป็นอันมาก เพราะเป็นเพลงที่แสดงถึงชีวิตและอารมณ์ของคนไทยได้ดี ทรงร้องเพลงลูกทุ่งได้หลายเพลง ซึ่งเพลงลูกทุ่งเหล่านั้น ใช้ทำนองเพลงไทยเดิม แล้วแต่งเนื้อเพลงขึ้นใหม่ และทำได้ไพเราะน่าฟัง ทำให้ทรงรู้จักทำนองเพลงไทยเดิมหลายเพลง เพลงลูกทุ่งจึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้พระองค์ทรงดนตรีไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเริ่มหัดดนตรีไทยขณะทรงศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ทรงเลือกหัดซอด้วง ทรงเริ่มต่อเพลงพื้นฐาน เช่น เพลงฉิ่ง ๓ ชั้น เพลงจระเข้หางยาว เพลงดวงพระธาตุ เพลงนกขมิ้น เป็นต้น ต่อมาทรงเรียนพิเศษ และทรงเรียนร้องเพลงกับคุณหญิงไพฑูริย์ กิตติวรรณ

เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเข้าศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงเข้าเป็นสมาชิกชมรมดนตรีไทย ทั้งของคณะอักษรศาสตร์ และชมรมดนตรีไทยสโมสรนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงซอด้วงเป็นหลัก และทรงหัดเล่นเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ด้วย เช่น ซออู้ จะเข้ ขลุ่ย นอกจากนั้น ทรงเรียนร้องเพลงไทยกับอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน

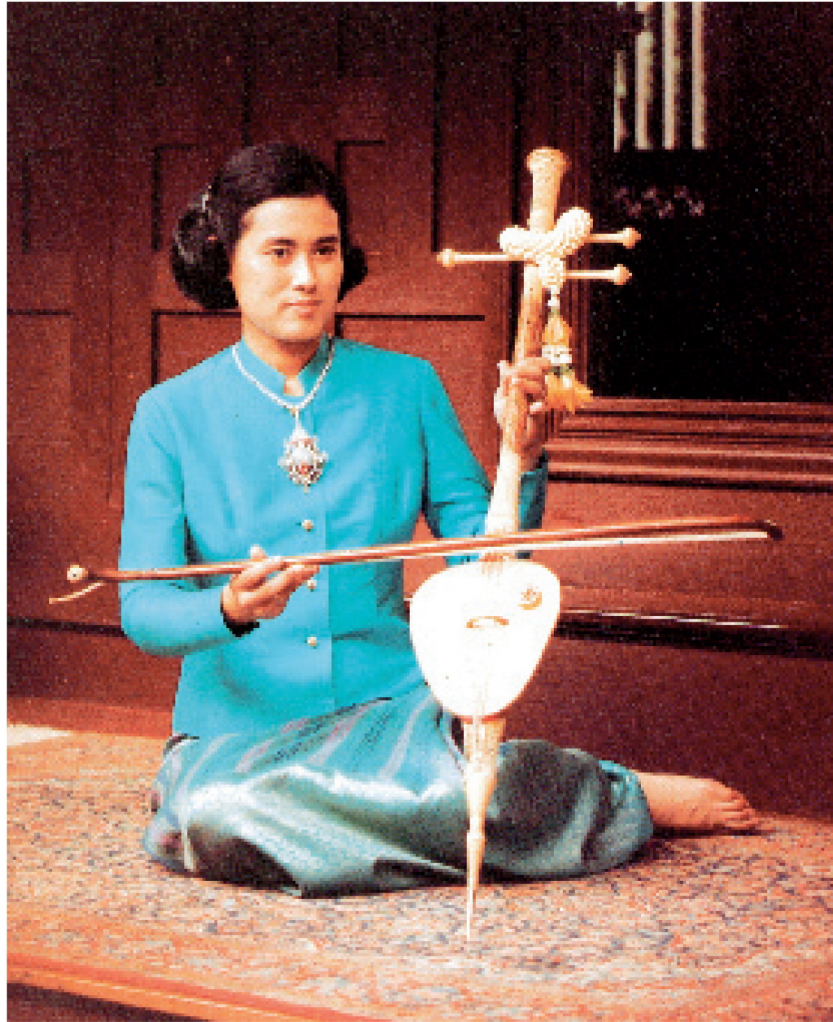
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดระนาดมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ แต่ทรงตัดสินใจพระทัยเรียนระนาดเอกกับครูสิริชัยชาญ พักจำรูญ อย่างจริงจัง เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ เมื่อเสด็จฯ ไปทรงดนตรีเป็นประจำที่บ้านปลายเนิน คลองเตย ซึ่งเป็นวังของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงฝึกหัดอย่างถูกแบบแผน ตั้งแต่การจับไม้ระนาดและทำประทับขณะทรงระนาด ทรงปรารภว่า ตีระนาดนี้เมื่อयरองค์ โดยทรงเรียนตีระนาดตามแบบอย่างโบราณ เริ่มต้นด้วยเพลงฉิ่งสามชั้น แล้วจึงทรงต่อเพลงจระเข้หางยาว เพลงดวงพระธาตุ และเพลงอื่นๆ ทรงฝึกได้ระนาดทุกเข้าในห้องพระบรรทม และทรงฝึกการตีระนาดแบบต่างๆ โดยที่บุคคลภายนอกไม่มีผู้ใดทราบว่าการตีระนาดเอก

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ ร่วมงานชุมนุมดนตรีไทย ของสถาบันระดับอุดมศึกษา เป็นครั้งแรก ในงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ ๑๒ เมื่อ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๒ ณ เวทีลีลาศ สวนอัมพร งานครั้งนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพจัดงาน นับแต่นั้นได้เสด็จฯ ไปทรงร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ หากไม่มีพระราชกิจอื่นที่ทรงรับไว้ก่อนแล้ว

ในงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ ๑๗ (๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗) ซึ่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นเจ้าภาพ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระราชนิพนธ์คำร้อง **เพลงขึ้นชุมนุมกลุ่มดนตรี** ที่อาจารย์มนตรี ตราโมท เป็นผู้ประพันธ์ทำนอง เพื่อพระราชทานให้เป็นเพลงประจำ และเป็นเพลงสัญลักษณ์งานดนตรีไทย อุดมศึกษา ในวันเปิดงานดนตรีไทยครั้งนี้ ได้ทรงระนาดเอกนำวงดนตรีทุกสถาบันบรรเลงเพลงขึ้นชุมนุมกลุ่มดนตรี โดยใช้นิสิตนักศึกษาจำนวนมากขับร้องหมู่ ออกอากาศเป็นรายการสด ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง จากภาควิชา สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อมาได้ใช้เพลงนี้บรรเลงเป็นเพลงเปิดงาน ในงานดนตรีไทยอุดมศึกษาทุกปี มาจนถึงทุกวันนี้ และในงานนั้นเองได้ทรงบรรเลงระนาดเอก ให้สาธารณชนได้ชมเป็นครั้งแรก เพลงที่ทรงบรรเลงคือเพลงนกขมิ้น (เถา) ร่วมกับครูอาวุโสของวงการดนตรีไทยหลายท่าน

นอกจากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังได้เสด็จฯ ไปทรงเป็นประธาน ในงานมหกรรมมหาดุริยางค์ไทย (งานดนตรีไทยมัธยมศึกษา) และงานดนตรีไทยประถมศึกษา โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทรงดนตรีร่วมกับนักเรียนด้วย ต่อมาทรงพระราชนิพนธ์บทความเรื่อง เด็กและดนตรีไทย ลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นเจ้าภาพ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ ในบทพระราชนิพนธ์นี้ ได้พระราชทานข้อสังเกตเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทยให้แก่เด็กๆ ทรงเสนอแนะวิธีการสอนดนตรีไทยเด็กในแง่มุมต่างๆ ถึง ๑๐ ประการ และทรงแสดงทัศนะเรื่องการสอนดนตรีเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น ไว้ในบทความ เหตุใดข้าพเจ้าจึงชอบดนตรีไทย

ในฐานะที่ทรงเป็น ทูลกระหม่อมอาจารย์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงดนตรีไทยร่วมกับนักเรียนนายร้อย ชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แพร์ภาพออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ ทุกวันที่ ๒๓ ตุลาคม ซึ่งเป็นวันปิยมหาราช พร้อมทั้งทรงพระราชนิพนธ์บทเพลงเพื่อแสดงความรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณและเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นอกจากทรงศึกษาดนตรีไทยแล้วยังทรงฝึกดนตรีสากลด้วย พระอาจารย์คนแรก ที่ถวายการสอนดนตรีสากล คือ อาจารย์มาลัยวัลย์ บุญยะรัตเวช ถวายการสอนเปียโน ขณะมีพระชนมายุ ๑๐ พรรษา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นอกจากทรงฝึกเครื่องดนตรีไทยแล้วยังทรงฝึกเครื่องดนตรีสากล ประเภทเครื่องเป่า จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จนสามารถทรงทรมเปตโซโลนา่วงดุริยางค์ในงานคอนเสิร์ตสายใจไทย และทรงระนาดฝรั่งนา่วงดุริยางค์ในงานกาชาดคอนเสิร์ต

“...ข้าพเจ้าเคยหัดเล่นดนตรีมาหลายอย่างตั้งแต่เด็กเริ่มจากเปียโน แล้วก็มาสนใจดนตรีไทย...นอกจากเรียนดนตรีไทยแล้ว ข้าพเจ้าหัดเล่นทรมเปต บีแฟลตนา่วงแตรวง (สมัครเล่น) เล่นได้ทั้งเพลงไทยและเพลงสากลซึ่งทำให้ข้าพเจ้าอ่านโน้ตสากลได้ดีขึ้น นอกจากนั้นยังชอบฟังเพลงโยธวาทีมาตั้งแต่ยังเด็กๆ...”

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปยังกรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม ได้ทอดพระเนตรพิพิธภัณฑสถานดนตรีเป็นครั้งแรก ทรงเห็นว่าพิพิธภัณฑสถานนี้จัดได้ดีมาก เครื่องดนตรีที่จัดแสดงมีคำบรรยายประกอบ และยังจัดพิมพ์หนังสือ แสดงเรื่องราวของเครื่องดนตรี ที่จัดแสดงอย่างละเอียด ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้มาชมได้เป็นอย่างดี ต่อมาได้ทอดพระเนตรพิพิธภัณฑสถานดนตรีที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง ทำให้มีพระราชดำริเห็นว่าประเทศไทย ก็ควรคิดจัดพิพิธภัณฑสถานดนตรี เพื่อให้ความรู้เรื่องศิลปะประจำชาติ แก่ผู้สนใจทั่วไปเช่นเดียวกัน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานเปิดเทศกาลวัฒนธรรมไทยในฝรั่งเศส ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๕ กันยายน ถึง ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ ในโอกาสปีมหามงคลฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐฝรั่งเศส ลงนามในแถลงการณ์ร่วมในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

ในงานนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดนตรีไทยในคอนเสิร์ต **"รัตนสังคีต"** ร่วมกับวงดนตรีกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ณ พิพิธภัณฑท์กีเม่ กรุงปารีส ซึ่งมีนักดนตรีชั้นครูมาร่วมบรรเลงอย่างสุดฝีมือ โดยกระทรวงวัฒนธรรมจัดทำสูจิบัตรเป็นฉบับภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจมากยิ่งขึ้น

คอนเสิร์ตรัตนสังคีตเปิดม่านด้วยเพลงทรงพระเจริญ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น พร้อมกับทรงนำคณะนักดนตรีขับร้องเพื่อถวายพระพรชัยมงคล ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี จากนั้นเป็นเพลงใหม่โรงรัตนโกสินทร์ ต่อด้วยเพลงที่ ๓ เพลงแสนคำนึง (เถา) ที่ทรงพระราชนิพนธ์เนื้อร้องลงไปในเพลงแสนคำนึงซึ่งหลวงประดิษฐไพเราะแต่งไว้ โดยทรงพระราชนิพนธ์ในโอกาสที่ทรงดนตรีร่วมกับวงดนตรีสายใยจามจรีของนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เนื้อหากล่าวถึงการเข้าเรียนในรั้วจามจรีเมื่อจบการศึกษาไปแล้วก็ออกไปเผชิญโลกกว้างที่มีทั้งดีและร้าย “แต่เมื่อมีวิชาอยู่กับตัวจะกลัวอะไร” อีกทั้งมีเพื่อนรักมากมายที่คอยเอื้อเฟื้อไม่ทอดทิ้งกัน โดยเพลงนี้พระองค์ทรงเดี่ยวซออยู่ในท่วงทำนองจังหวะที่ช้าในห้วงอารมณ์แห่งการครุ่นคิดคำนึง ก่อนจะมีจังหวะเร็วขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ที่เบิกบาน เพลงที่ ๔ เพลงลาวแพน พระองค์ทรงระนาดเอก พร้อมทั้งมีการรำรำ ของนักแสดง ที่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์งดงามตระการตา ช่วงที่ ๒ เป็นการบรรเลงอีก ๓ เพลง ได้แก่ เพลงสารถิ ที่โชวิไลการเดี่ยวปี่ใน ชั้ววงใหญ่ และระนาดทุ้ม ต่อจากนั้น ทรงระนาดเอกในเพลงพม่ารำหวาน - ทุงเล กลองยาว ซึ่งประกอบด้วยเพลง ๓ เพลงมาบรรเลงติดต่อกันในท่วงทำนองเร้าใจสนุกสนาน เชิญชวนให้ผู้ชมอยากลุกขึ้นรำรำ การแสดงชุดนี้สร้างความประหลาดใจให้กับผู้ชมมาก เพราะช่วงกลางเพลงจะมีเสียงให้กลองยาวทุ้มร้องมาแต่ไกล ก่อนที่คณะนักดนตรีและนักแสดงกลองยาวกว่า ๓๐ ชีวิตจะพากันรำรำเข้ามาจากด้านหลัง ทำให้ผู้ชมทั้งไทย และฝรั่งรู้สึกตื่นเต้นหันไปปรบมือเข้าจังหวะต้อนรับกลองยาวกันอย่างสนุกสนาน

ขณะที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระเกษมสำราญไปกับการทรงระนาดเอก เนื่องจากกระหว่างการบรรเลงเพลงนั้น พระองค์ทรงระนาดเอกด้วย โดยทรงขับร้องร่วมกับนักร้องในช่วงสร้อยของ เพลงทุงเลด้วยพระเกษมสำราญ การแสดงของพระองค์ในบทเพลงนี้ สามารถสะกดผู้ชมไว้โดยไม่ยอมคลาดสายตา เลยทีเดียว

นายปีแอร์ ปีชาร์ด นักวิชาการชาวฝรั่งเศสกล่าวว่า เคยชมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-
ราชกุมารี ทรงดนตรีไทยที่มหาวิทยาลัยศิลปากรมาแล้วครั้งหนึ่ง แต่คอนเสิร์ตรัตนสังคีตถือเป็นการแสดงต่อ
สาธารณชนครั้งแรกของพระองค์ ซึ่งรู้สึกประทับใจมาก แม้ว่าพระองค์ท่านจะไม่ใช่นักดนตรีมืออาชีพและมี
พระราชกรณียกิจมากมายทำให้ไม่มีเวลาสำหรับการซ้อมดนตรีมากนัก แต่จะเห็นได้ว่าฝีพระหัตถ์การทรงดนตรีแต่ละ
ชนิดเทียบเท่าศิลปินเอกที่เล่นเป็นอาชีพเลยทีเดียว เรียกได้ว่าทรงพระอัจฉริยภาพด้านสังคีตศิลป์อย่างหลากหลาย
ไม่ว่าจะเป็นการที่ทรงระนาดเอกและซออู้ได้อย่างมีพลังสะกดผู้ชม อีกทั้งทรงขับร้องเพลงไทยเดิมได้ด้วย

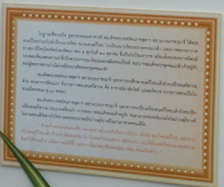
ปัจจุบันแม้พระราชกรณียกิจจะมีมากมาย ก็ทรงแบ่งเวลาส่วนพระองค์ในการฝึกซ้อมดนตรีไทยและปฏิบัติ เช่นนี้มาอย่างสม่ำเสมอ พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างให้เห็นว่างานด้านศิลปวัฒนธรรมต้องทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จึงจะธำรงรักษาวัฒนธรรมด้านนี้ไว้ได้ หลายครั้งที่พระองค์ทรงนำคณะศิลปินดนตรีไทยไปเผยแพร่ยังต่างประเทศ และทุกครั้งจะทรงบรรเลงและขับร้องบทเพลงไทยด้วยพระองค์เอง แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพด้านการดนตรีอย่างแท้จริง

"...ดนตรีไทยนี้เล่นแล้วติดจริงๆ สบโอกาสเมื่อไรก็ต้องไปฟัง
แต่ก่อนอธิบายได้ว่าชอบเพราะชาตินิยม
หลังๆ นี้ชอบเพราะฟังแล้วสนุกสนานตื่นเต้น มีทุกรส..."

พระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เรื่อง "เหตุใดข้าพเจ้าจึงชอบดนตรีไทย" พ.ศ.๒๕๑๘

ทรงดนตรีคีตการสานสิบชาติ

พระอัจฉริยภาพด้านดนตรี
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในศาสตร์หลายสาขา ทั้งวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งงานศิลปวัฒนธรรม ด้านดนตรีไทย เป็นที่ประจักษ์ แก่ทุกชนทุกชั้น
ว่าพระองค์ทรงได้พระราชทานในการฟื้นฟูบูรณะ อีสาน แดนพระมหากษัตริย์
การดนตรีของชาติไทยให้เป็นที่รู้จักแก่นานาชาติ

"...ดนตรีไทยนี้เล่นแล้วติดจริงๆ สบโอกาสเมื่อไรก็ต้องไปฟัง
แต่ก่อนอธิบายได้ว่าชอบเพราะชาตินิยม
หลังๆ นี้ชอบเพราะฟังแล้วสนุกสนานตื่นต้น นันทกรล..."

พระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เรื่อง "เหตุได้ข้าพเจ้าจึงชอบดนตรีไทย" พ.ศ.๒๕๑๘

ทรงดนตรีที่สถานศึกษา

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมกัญญาเสวีดิษฐ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นผู้ช่วยราช
โขนและพิณมโหรี สังกัดวงดนตรี และวงดุริยางค์ โดยพระ
ราชประสงค์สืบพระราชประสงค์ในรัชกาลที่ ๙ พระราชทานวงดุริยางค์
วงราชประสงค์ไว้แก่โรงเรียนสตรีในราชภัฏวชิรเวศน์ สมุทรสาครและโรงเรียน
การพลศึกษาสตรีให้ใช้ฝึกฝนนักเรียนราชภัฏวชิร

Text block below the portrait of Queen Sirikit playing a stringed instrument.

